

ט"ו בשבט - ראש השנה לפירות האילן

הרוצה לטעום טעם תאנה יפנה למזרחה (תלמוד בבלי מסכת יומא פ"ג עמ' ב')

"אני, החתום למטה, נכספה וגם כלתה נפשי להדפיס ספר הקדוש הזה, להיות מצוי ביד כל איש ואיש ובפרט בארצנו הקדושה, ארץ אשר לא תחסר כל בה, והוא סדר ט"ו בשבט, שנהגו בו רבים יראי ה' וחושבי שמו, ובכללם בערנו גאבס יע"א, שיתקבצו קהל גדול ורב עם, בלילה או ביום ט"ו בשבט הנקרא ר"ח לאילנות, שיכינו את אשר יביאו שבעה מינים אשר נשתבחה בהם הארץ הקדושה, ככתוב ארץ חגיטה ושעורה וגומר, ושאר מיני פירות וזירעונים ומיני מתיקה מינים ממינים שונים וקודם אכילת כל דבר לומדים לימוד השייך לו ומברכים על כל אחד ואחד ברכתו הראוי לו בשפה ברורה ובנעימה."

(רבי חיים חורי, מבוא לספר "פרי עץ הדר" בו סדר לימוד ט"ו בשבט לכל פרי ופרי)

וישב, איש תחת גפנו ותחת תאנתו ואין מחריד:

(מיכה, פרק ד' פס' 4)

ר' חייא בר אבא ותלמידיו ... הוו נהיגין יתבין פשטין תחות הדא תאנה, ובכלל יום ויום היה משכים בעל התאנה ומלקט תאנתו, אמרון נשנה את מקומנו שמה חושדנו, מה עשו הלכו וישבו להם במקום אחר, השכים בעל התאנה ולא מצאן, הלך וחזר אחריהם עד שמצאן, אמר להם רבותי מצוה אחת הייתם עושין לי ואתם מבקשין למנעה ממני, אמרו ליה חס ושלו, ומפני מה הנחתם מקומכם וישבתם במקום אחר, אמריןן שמא אתה חושדנו, אמר להם חס ושלו, אלא אומר לכם מפני מה אני משכים ללקוט תאנתי, שכיון שהחמה זורחת על התאנים הן מתליעות, מיד חזרו לתמן, ההוא יומא אשכחון דלא לקט, נטלו מהן ופצעו אותם ומצאום מותלעות, אמרו יפה אמר בעל התאנה ... (שיר השירים רבה, ו')

le מ' הצל, מתחתיו התיישפת?

אל-גנת אגוז ירדתי (שיר השירים, ו' פס' 11)

מה אגוז זה את נוטל אחד מהכרי וכולן מדרדרין ומתגלגלים זה אחר זה, כך הן ישראל לקה אחד מהן כולן מרגישין. (שיר השירים רבה, ו')

הרעה?

הרואה פרי המתחדש משנה לשנה בתחילת ראייתו, מברך שהחיינו.

(משנה תורה להרמב"ם, ברכות פרק י' הלכה ג')

כתוב בירושלמי סוף פרק עשרה יוחסין רבי חזקיה בשם רב : עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראתה עיניו ולא אכל, רבי אלעזר חשש לההיא שמעתתא ומצמצם ליה פריטין ואכיל מכל מלה חדא בשתא (רבי אלעזר חשש לאותה שמועה, והיה מצמצם לו פרוטות ואוכל מכל דבר חדש בשנה) עיין שם, על כן אפילו עני שבישראל ישתדל לקנות מכל פרי חדש לאכול ממנו הוא ואנשי ביתו ולברך שהחיינו להודות לה':

(הרב יוסף חיים, בן איש חי - הלכות, פרשת ראה, אות ט"ז)

"אפילו צני", למה פרי חדש?

אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן? (תלמוד בבלי מכתבא בתרא י' עמ' א')

כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשייה, כגון החרדל צריך למתוק, התורמוסים צריך למתוק, החיטין צריכין להיטחן, אפילו אדם צריך תיקון.

"אפילו אדם", למה תיקון?

ארץ חטה ושערה, וגפן ותאנה ורמון, ארץ-זית שמן, ודבש:

ארץ, אשר לא במספנת תאכל בה לחם, לא תחסר כל, בה: (דברים פרק ח' פס' 9-8)